УДК 336.61:614.2

А. Мокрицька **A. Mokrytska**

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: АНАЛІЗ ПОВНОВАЖЕНЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS OF FINANCIAL MANAGEMENT OF HEALTHCARE: ANALYSIS OF POWERS AND PROSPECTS OF REFORMING

Згідно з метою проведення дослідження і поглиблення теоретичних та організаційних основ управління фінансами охорони здоров'я у статті автором зроблено узагальнення основних повноважень органів управління державного, регіонального і місцевого рівнів у сфері охорони здоров'я. Виявлено основні проблеми в сфері охорони здоров'я в Україні та проблеми неузгодженості повноважень органів управління. Запропоновано основні напрямки удосконалення інституційного забезпечення охорони здоров'я в Україні.

Ключові слова: *управління фінансами, охорона здоров'я, фінансове забезпечення, органи управління, фінансові ресурси, джерела фінансування.*

Согласно цели проведения исследования и углубления теоретических и организационных основ управления финансами здравоохранения в статье автором сделано обобщение основных полномочий органов управления государственного, регионального и местного уровней в сфере здравоохранения. Выявлены основные проблемы в сфере здравоохранения в Украине и проблемы несогласованности полномочий органов управления. Предложены основные направления совершенствования институционального обеспечения здравоохранения в Украине.

Ключевые слова: *управление финансами, здравоохранение, финансовое обеспечение, органы управления, финансовые ресурсы, источники финансирования.*

According to the aim of conducting of the research and deepening of theoretical and organizational foundations of financial management of healthcare the generalization of the main powers of the management at national, regional and local levels in healthcare sector is made by the author of the article. The basic problems in healthcare sector of Ukraine and the problems of inconsistency of powers of administrating authorities are described. The main directions of the improvement of institutional support of healthcare in Ukraine are offered.

Keywords: *financial management, healthcare, financial support, administrating authorities, financial resources, sources of funding.*

Постановка проблеми. На сьогодні в сфері охорони здоров'я накопичилася низка проблем, які потребують оперативного реагування та отримання результатів у найближчий час. Ця ситуація обумовлена такими основними факторами: система управління забюрократизована як у частині регуляторних функцій, так і стосовно безпосереднього управління закладами охорони здоров'я та надання медичної допомоги, противаги у вигляді повноважень інституцій громадянського суспільства відсутні; система фінансування застаріла й неефективна і характеризується браком державних (суспільних) коштів, які включають кошти зведеного бюджету і соціального страхування (57,2 % загальних витрат на охорону здоров'я, за даними національних рахунків у 2012 р.), приватні витрати в охороні здоров'я, які є значними (40–42 %) і, відповідно, некерованими в інтересах суспільства, ускладнюють доступ незаможного населення до медичних послуг, діючі механізми фінансування спрямовані на розподіл та утримання потужностей, а не на результати роботи; система кадрового забезпечення є недосконалою, оскільки якість підготовки та підвищення рівнів кваліфікації контролюється формально, відсутня система безперервного професійного розвитку медичних працівників, медичні професії є непрестижними за рівнем офіційних доходів і соціальними гарантіями. Посилення негативного впливу вищезазначених факторів пов'язано також і з проблемами неузгодженості повноважень органів управління.

Аналіз попередніх досліджень. Серед українських науковців, які вивчали економічні закономірності функціонування сфери охорони здоров'я і досліджували практику організації зарубіжних та

вітчизняної систем охорони здоров'я, можна назвати В. Андрущенка, Ю. Вороненка, В. Галайду, А. Голяченка, Д. Карамишева, Н. Карпишина, В. Крамаренко, З. Лободіну, В. Рудня, А. Чухно, М. Шутова й ін.

Незважаючи на проведені дослідження, у наукових роботах в Україні немає комплексного охоплення проблем сутності та теоретичних підходів до організації управління фінансами охорони здоров'я, що обумовлює актуальність дослідження.

Метою статті є аналіз інституціонального механізму управління фінансами системи охорони здоров'я в Україні та окреслення шляхів його реформування в умовах ринкових перетворень.

Донедавна система охорони здоров'я в Україні відповідала бюджетній моделі охорони здоров'я, для якої пріоритетними були владні способи регулювання переважної кількості правовідносин, пов'язаних з організацією й наданням медичної допомоги населенню. На цьому тлі механізм вирішення проблеми гарантування якісної й ефективної медичної допомоги не може повною мірою відповідати потребам сьогодення і задовольняти інтереси як громадян, так і суб'єктів надання медичної допомоги [1, с. 3]. При цьому система управління медичною галуззю в Україні значною мірою успадкована від часів Радянського Союзу, в ній існує чітка ієрархія та обмеження повноважень щодо вироблення політики охорони здоров'я на регіональному та муніципальному рівнях [2, с. 41].

Завданням влади будь-якої країни є досягнення максимально високого рівня забезпечення медичного обслуговування, що здійснюється як через проведення державою політики у сфері охорони здоров'я, так і через функціонування закладів із надання відповідних послуг [3, с. 93].

Система управління фінансами охорони здоров'я побудована відповідно до організації системи управління охороною здоров'я і включає в себе органи управління державного, регіонального і місцевого рівнів. Розрізняють стратегічне, або загальне, й оперативне управління фінансами. До органів стратегічного управління фінансами охорони здоров'я належать: Верховна Рада України, Верховна Рада АР Крим, Президент України, Кабінет Міністрів України, Рада Міністрів АР Крим. Оперативне управління фінансами охорони здоров'я здійснюють органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Верховна Рада України згідно зі статтями 13 та 14 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.92 р. № 2892 формує основу державної політики охорони здоров'я шляхом закріплення конституційних і законодавчих засад охорони здоров'я, визначення її мети, основних завдань, напрямів, принципів та пріоритетів, встановлення нормативів і обсягів бюджетного фінансування, створення системи відповідних кредитно-фінансових, податкових, митних та інших регуляторів, затвердження загальнодержавних програм охорони здоров'я [4]. Із часу проголошення незалежності Верховна Рада України прийняла низку законодавчих актів у сфері охорони здоров'я населення, які є основою відповідного національного законодавства. Слід зазначити, що більшість з них містить правові норми, які визначають цілі, методи, завдання та форми державного управління і регулювання окремої частини соціально-економічних відносин. Проте законодавство України про охорону здоров'я не має завершеного, системного характеру.

Доцільно було б прийняти доповнення і конкретизацію щодо повноважень Верховної Ради України у сфері охорони здоров'я, передбачені законопроектом «Про внесення змін та доповнень до Основ законодавства України про охорону здоров'я» № 3270 від 21 вересня 2004 р. [5]: «Державну політику у сфері охорони здоров'я формує Верховна Рада України шляхом прийняття законодавчих актів з охорони здоров'я…».

Особисту відповідальність за реалізацію державної політики охорони здоров'я несе Президент України. Президент України виступає гарантом прав громадян на охорону здоров'я, забезпечує виконання законодавства про охорону здоров'я через систему органів державної виконавчої влади, втілює у життя державну політику охорони здоров'я та здійснює інші повноваження, передбачені Конституцією України.

Забезпечення реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я. Таким органом є Міністерство охорони здоров'я, повноваження якого визначені положенням, що затверджено Указом Президента України від 13.04.2011 р. № 467/2011 «Про Положення про Міністерство охорони здоров'я України» [6]. До завдань Міністерства охорони здоров'я слід віднести формування державної політики в сфері охорони здоров'я (не тільки реалізації, як це визначено в Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»).

Особливості міністерства як центрального органу виконавчої влади проявляються, насамперед, у його компетенції, що може мати як функціональний, так і галузевий характер. МОЗ України є типо-

во галузевим органом, проте воно наділене й відповідними міжвідомчими повноваженнями, що дозволяють здійснювати державне управління і регулювання з питань охорони здоров'я в різних галузях і сферах життя [7, с. 348–349].

Компетенція міністерства, як правило, закріплювалася у відповідному акті законодавства, який може мати юридичну силу як закону, так і постанови Кабінету Міністрів, хоча п. 12 ст. 92 Конституції України відносить ці поняття до виключної компетентності Верховної Ради України.

На державному рівні управління фінансами охорони здоров'я України здійснюють також центральні органи виконавчої влади (Міністерство освіти і науки України, Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство оборони України, Міністерство інфраструктури України, Служба безпеки України, Академія медичних наук України тощо), у підпорядкуванні яких знаходиться 8,8 % медичних закладів. Вони беруть участь у здійсненні державної політики в галузі охорони здоров'я за рахунок надання медичної допомоги категоріям громадян, котрі мають відношення до зазначених органів виконавчої влади, а іноді й членам їх сімей. Керівництво всіма структурними підрозділами медичної служби здійснюють відповідні управлінські структури зазначеного міністерства.

Система державного управління в цій сфері є інституційно незавершеною, що негативно впливає на ефективність державно-управлінської діяльності. Так, зокрема, координаційна основа для забезпечення внутрішньогалузевих зв'язків на рівні Міністерства охорони здоров'я та інших міністерств і відомств сьогодні в Україні є недостатньо відпрацьованою.

Функції спеціально уповноважених органів державної виконавчої влади в адміністративно-територіальних одиницях України покладаються на відділ охорони здоров'я Ради Міністрів АР Крим та органи місцевої державної адміністрації.

Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування здійснюють регулювання у сфері охорони здоров'я за рахунок наявності у їх структурі обласних та районних (міських у м. Київ та м. Севастополь) управлінь (відділів) охорони здоров'я та відповідних структур виконавчих комітетів рад.

Управління охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій є державними органами, які відповідають за реалізацію державної політики в сфері охорони здоров'я в регіоні.

Управління охорони здоров'я обласних державних адміністрацій створені для керівництва закладами охорони здоров'я на обласному рівні. Вони, з одного боку, є спеціалізованим органом виконавчої влади області, утвореним обласною державною адміністрацією, а з другого – галузевим органом виконавчої влади, підпорядкованим МОЗ України, які здійснюють державне управління охороною здоров'я.

Аналіз зібраних положень про управління охорони здоров'я місцевих рад показує, що більшість із них являють собою переписані (інколи навіть не змінені) положення про управління охорони здоров'я обласних державних адміністрацій. Так, положення про управління охорони здоров'я Івано-Франківської, Вінницької та деяких інших міських рад практично повністю текстуально збігаються не тільки між собою, а й із Типовим положенням про управління охорони здоров'я обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації, яке було затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 1998 р. № 1946 і втратило чинність (на сьогодні діє Типове положення, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2000 р. № 1845). Трапляються випадки, коли Положення про зазначені управління неодноразово перезатверджувалися протягом останніх 10–12 років без зміни первинного тексту і, як наслідок, значною мірою суперечать вимогам чинного законодавства.

Місцеві фінансові органи здійснюють планування та прогнозування показників видаткової частини місцевих бюджетів, складають проекти та бюджетні розписи місцевих бюджетів, визначаючи при цьому обсяг фінансових ресурсів для закладів охорони здоров'я; здійснюють контроль за цільовим, економним використанням бюджетних коштів цими закладами.

Управлінням фінансами охорони здоров'я займається відділ фінансів соціально-культурної сфери та соціального захисту населення, який готує розрахункові показники по галузі охорони здоров'я; здійснює аналіз бюджетних запитів, поданих головними розпорядниками бюджетних коштів, з точки зору їх відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості та ефективності використання бюджетних коштів; доводить до відома головних розпорядників коштів бюджету лімітну довідку про затверджені бюджетні призначення та їх помісячний розподіл; визначає обсяг асигнувань на охорону здоров'я; складає на підставі уточнених проектів зведених кошторисів, зведених планів асигнувань

загального фонду бюджету та зведених планів спеціального фонду, поданих головними розпорядниками, розпис відповідного бюджету.

Органи Державної казначейської служби України ведуть базу даних про мережу розпорядників і одержувачів бюджетних коштів; здійснюють оперативне прогнозування та касове планування видатків бюджету; ведуть облік бюджетних асигнувань; забезпечують організацію та координацію діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та контроль за виконанням ними своїх повноважень шляхом оцінювання їх діяльності; здійснюють реєстрацію та облік бюджетних зобов'язань розпорядників та одержувачів бюджетних коштів і відображають їх у звітності про виконання бюджету; здійснюють контроль за веденням бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного та місцевих бюджетів, складанням і поданням фінансової та бюджетної звітності; закупівлею товарів, робіт і послуг за державні кошти при здійсненні розрахунково-касового обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів; відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету. Мають право зупиняти операції з бюджетними коштами та ініціювати зупинення бюджетних асигнувань у разі вчинення учасником бюджетного процесу порушення бюджетного законодавства [8].

Контрольними повноваженнями щодо фінансових ресурсів охорони здоров'я наділені Рахункова палата України, яка як конституційний орган парламентського контролю проводить ревізії та перевірки за витрачанням бюджетних коштів на охорону здоров'я, та Державна фінансова інспекція України. Законом України «Про Державну контрольно-ревізійну службу в Україні» від 26.01.1993 р. № 2939-XII зі змінами від 01.01.2011 р. та Указом Президента України «Про Положення про Державну фінансову інспекцію України» від 23 квітня 2011 р. № 499/2011 визначено функції та правові основи діяльності Державної фінансової інспекції. Завданнями ДФІ є здійснення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяття зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерського обліку та фінансової звітності в міністерствах й інших органах виконавчої влади, в державних фондах, у бюджетних установах; виконанням місцевих бюджетів; розроблення пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і порушень та запобігання їм у подальшому [9].

Повноваженнями щодо управління фінансами охорони здоров'я також наділені органи Державної податкової служби, фонди соціального страхування, які контролюють дотримання законодавства закладами охорони здоров'я щодо обчислення і сплати податків, обов'язкових платежів; правильності обчислення і сплати єдиного соціального внеску, а також цільового використання коштів фондів соціального страхування. Страхові організації беруть участь в управлінні фінансами охорони здоров'я, реалізуючи право громадян на добровільне медичне страхування.

В організації охорони здоров'я відбулися принципові зміни щодо статусу її об'єктів та суб'єктів, форм власності, на основі чого здійснюється відповідний управлінський вплив. Зміни у реаліях економічного та правового життя країни потребують як виважених системних інституціональних змін управління фінансами для їх подальшого втілення, так і подальшого осмислення результатів.

Аналізуючи функції перелічених інституцій, можемо зробити відповідні висновки. В Україні відсутній спеціально уповноважений орган, який займався б управлінням фінансами охорони здоров'я. Інституціями, наділеними повноваженнями щодо управління охороною здоров'я, в тому числі її фінансами, є органи державної влади, що здійснюють стратегічне управління, формуючи основу державної політики охорони здоров'я шляхом закріплення конституційних і законодавчих засад охорони здоров'я, визначення її мети, основних завдань, напрямів, принципів і пріоритетів, встановлення нормативів та обсягів бюджетного фінансування, та органи місцевого самоврядування.

Проблемою інституціонального механізму управління фінансами охорони здоров'я, на нашу думку, є невпорядкованість функцій Міністерства охорони здоров'я. МОЗ є замовником медичних послуг та їх платником, оскільки воно є: органом виконавчої влади, що здійснює оплату замовлених послуг (медичної допомоги) і діє як головний розпорядник бюджетних коштів; надавачем, тому що основна частина лікувально-профілактичних закладів (крім приватних і відомчих) підпорядкована і повністю перебуває в юрисдикції МОЗ; регулятором, оскільки видає законодавчі акти, що реєструються в Міністерстві юстиції та мають законну дію, веде ліцензійну діяльність і проводить атестаційно-акредитаційну політику та ін.

Саме з розмежування зазначених функцій слід починати реформування інституціонального забезпечення охорони здоров'я. У повноваженнях Міністерства слід залишити функцію замовника ме-

дичних послуг. МОЗ відповідно до затверджених державних стандартів має контролювати якість їх надання, вирівнюючи місцеві та регіональні відхилення, впроваджувати в діагностично-лікувальний процес новітні методи і технології лікування, нові ліки, тобто задавати тон у формуванні найвищого за якістю рівня надання медичної допомоги. У сучасних умовах Міністерство повинне розробити єдину національну концепцію реформування галузі, яка б містила чітко сформульовані вихідні теоретичні позиції, визначала основні причини, що обумовлюють необхідність реформування фінансового механізму галузі, соціальні та організаційні цілі, яких планується досягти завдяки вдосконаленню існуючої системи фінансового управління, етапи і терміни її реформування, пакет нормативно-правових актів, що повинні забезпечити її проведення, а також порядок звітності та відповідальність виконавців.

У розвинених країнах регулятором системи охорони здоров'я є той самий орган, що регулює й усі інші сфери, – парламент (за допомогою законів). Держава в особі відповідного органу законодавчої влади, зокрема Верховної Ради України, повинна надавати законодавчу та нормативно-правову допомогу щодо медичного забезпечення всього населення країни, незалежно від того, де проживає той чи інший громадянин. Для врегулювання спірних питань існує система законодавства і судові органи.

Механізм реформування галузі повинен підтримуватися на усіх рівнях управління: центральному (тобто, на рівні уряду, Міністерства охорони здоров'я та інших міністерств), обласному (на рівні обласних управлінь охорони здоров'я та обласних рад), місцевому (через районні чи дільничні управління охорони здоров'я та місцеві ради), а також на рівні установ охорони здоров'я. Необхідно визначити напрями державної фінансової політики у галузі охорони здоров'я з обов'язковою наявністю системи державних програм у галузі охорони здоров'я. Така системність передбачає визначення ієрархії напрямів фінансової політики; визначення у законодавстві з рівнем і форматом правового закріплення стратегії розвитку галузі охорони здоров'я та прогнозів соціального розвитку регіонів і країни загалом на принципах економічної ефективності й соціальної справедливості; створення цілісної системи державного фінансового планування; встановлення особливих вимог у контексті вдосконалення законодавчого механізму, які повинні бути включені до складу державних програм, а саме: до чіткості й об'єктивності закладених соціально-економічних індикаторів, що дозволили б оцінювати діяльність уряду, міністерств, місцевих держадміністрацій, особливо в частині юридичної відповідальності за наслідки управлінської діяльності.

До тактичних дій, вирішення яких має бути включене в загальну систему реформування, належать: необхідність розроблення і затвердження на рівні Кабінету Міністрів України Типового положення про відділ охорони здоров'я районної державної адміністрації та внесення змін до Типового положення про управління охорони здоров'я обласної, Головне управління Київської міської та управління охорони здоров'я Севастопольської міської державних адміністрацій, передбачивши у них покладення на зазначені структурні підрозділи, серед іншого, функцію здійснення державних закупівель медичних послуг за кошти відповідних бюджетів.

Висновки. Важливим аспектом удосконалення інституційного забезпечення охорони здоров'я в Україні є посилення ролі соціальних інституцій, підготовка управлінського персоналу, підвищення відповідальності МОЗ, обласних, районних відділів охорони здоров'я щодо впровадження реформи медичної сфери. Враховуючи те, що більшість управлінського персоналу галузевих органів виконавчої влади (Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласних державних адміністрацій, головні лікарі та їх заступники центральних районних лікарень) і місцевого самоврядування (управлінь та відділів охорони здоров'я виконкомів міських, сільських і селищних лікарень) – за освітою лікарі й фармацевти, що поєднують свою адміністративну роботу з практичною роботою за фахом на умовах сумісництва [10, с. 170], слід організувати підготовку фінансових менеджерів, які б володіли знаннями економічних особливостей функціонування закладів охорони здоров'я. Щоб тактичні дії були, як мінімум, внутрішньо несуперечливими, вони повинні розроблятися в межах певних загальних настанов. Такими пропонуємо вважати функції управління фінансами охорони здоров'я. Тоді процес розробки управлінських рішень набуває форм поетапного переходу від загальних, теоретично обґрунтованих функцій до конкретних практичних заходів. Оскільки цей перехід пов'язаний із розгалуженням мети, завдань, джерел інформації як адекватного алгоритму процесу, що дає змогу перейти до конкретики, не випускаючи загального, необхідно створити модель державного фінансового управління у сфері охорони здоров'я в Україні – трансформації функцій управління фінансами галузі охорони здоров'я в

управлінські дії на різних рівнях, за основними напрямами і формами державно-управлінської діяльності відповідно до її етапів. Це, в свою чергу, забезпечить можливість прийняття вивірених і науково обґрунтованих стратегічних управлінських рішень.

Список використаної літератури

1. Смотров О. І. Договір щодо надання медичних послуг : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / О. І. Смотров ; Нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2003. – 18 с.
2. Шенкаренко О. В. Структурно-організаційні аспекти управління системою охорони здоров'я в Україні / О. В. Шенкаренко // Вісник ХарІДУ НАДУ. – 2011. – № 1. – С. 40–47.
3. Базелюк Ю. Чинники функціонування і територіального розміщення закладів охорони здоров'я / Ю. Базелюк // Молода наука Волині : пріоритети та перспективи досліджень. – 2014. – Т. 2. – С. 93–96.
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р. № 2892 – XII (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 34. – С. 59–83.
5. Законопроект «Про внесення змін та доповнень до Основ законодавства України про охорону здоров'я» від 21 вересня 2004 р. № 3270 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/
6. Указ Президента України «Про Положення про Міністерство охорони здоров'я України» від 13.04.2011 р. № 467/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/du_20110413_467.html
7. Гладун З. С. Державна політика охорони здоров'я в Україні. Адміністративно-правові проблеми формування і реалізації : [монографія] / З. С. Гладун. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. – 460 с.
8. Указ Президента України «Про Положення про Державну казначейську службу України» від 13 квітня 2011 р. № 460/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/documents/10368.html.
9. Указ Президента України «Про Положення про Державну фінансову інспекцію України» від 23 квітня 2011 р. № 499/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/documents/10378.html
10. Воробйов В. В. Система державного управління охороною здоров'я / В. В. Воробйов // Митна справа. – 2011. – № 4 (76), ч. 2. – С. 170–178.

References

1. Smotrov, O. I. (2003) Agreement to provide medical services. Kharkiv, 18 p.
2. Shenkarenko, O. V. (2011) Structural and organizational aspects of the management of healthcare system in Ukraine. Visnyk KharIDU NADU, (1), pp. 40–47.
3. Bazelyuk, Yu. (2014) Factors of functioning and spatial distribution of health facilities. Moloda nauka Volyni : priorytety ta perspektyvy doslidzhen', (2), pp. 93–96.
4. The Law of Ukraine «Fundamentals of Ukraine on healthcare» from 19.11.1992 № 2892 – XII (1993). Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny, (34), pp. 59–83.
5. The draft law «On introducing amendments to the Basic laws of Ukraine on healthcare» from 21 September 2004 № 3270 [Internet]. Available from: <http://zakon.rada.gov.ua/>
6. The Decree of the President of Ukraine «On the Regulation of Ministry of Health of Ukraine» from 13.04.2011 № 467/2011 [Internet]. Available from: <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/du_20110413_467.html>
7. Gladun, Z. S. (2005) State health policy in Ukraine. Administrative and legal problems of formation and realization. Ternopil': Ekonomichna dumka, 460 p.
8. The Decree of the President of Ukraine «On the Regulation of the State Treasury of Ukraine» from April 13, 2011 № 460/2011 [Internet]. Available from: <http://www.president.gov.ua/documents/10368.html>
9. The Decree of the President of Ukraine «On the Regulation of State Financial Inspection of Ukraine» from April 23, 2011 № 499/2011 [Internet]. Available from: <http://www.president.gov.ua/documents/10378.html>
10. Vorobiev, V. V. (2011) The system of state healthcare management. Mytna sprava, 4 (76), part 2, pp. 170–178.

Стаття надійшла до редакції 29.09.2014.

Рецензенти: О. П. Кириленко, д.е.н., професор, зав. кафедри фінансів ТНЕУ; Ю. В. Пасічник, д.е.н., професор, зав. кафедри фінансів ЧДТУ.